

กลุ่มภารกิจจดหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้

NORTH CLIPPING 2554/ 00125

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	16 พ.ย. 2554	17	5957	5

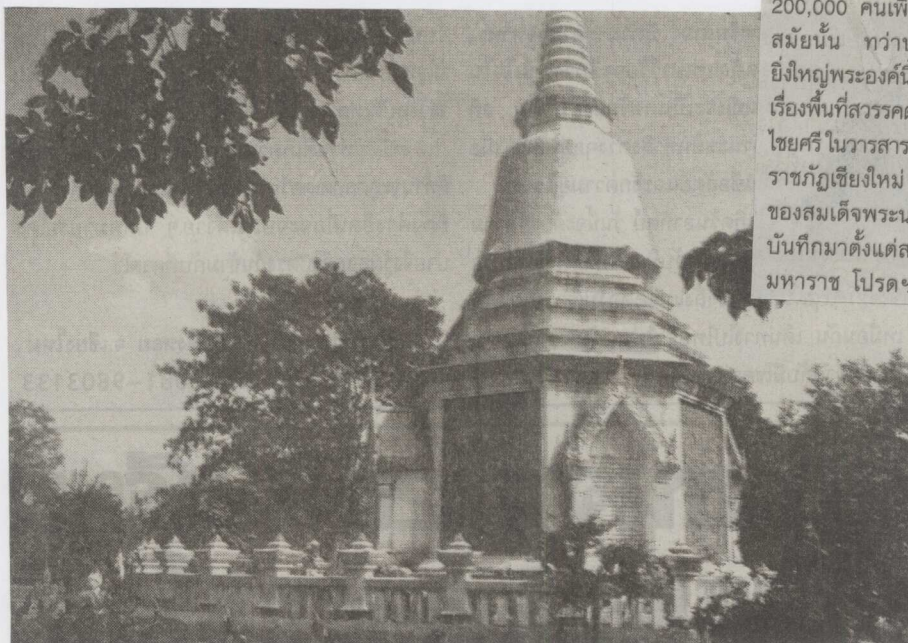
เส้นทางทัพสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

พระนเรศวรมหาราช

๙

สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงเป็นกษัตริย์นักรบที่ได้รับการยกย่องว่าทรงมีพระบรมเดชานุภาพขจรขจาย ทรงนำกองทัพเข้าประจัญบานในการรบจนเป็นที่เกรงขามของศัตรู จากเอกสารของชาวตะวันตกได้บันทึกไว้ว่า พระองค์ทรงเป็นกษัตริย์ที่มีความเข้มงวดในการปกครองมากที่สุดในประวัติศาสตร์สยาม ทรงสั่งประหารชีวิตผู้คนมากกว่า 50,000 คน ทั้งยังไม่นับผู้คนที่ล้มตายจากการทำสงครามอีกหลายแสนคน

อาณาจักรอู่จะเกือบล่มสลาย หากพระองค์ไม่เสด็จสวรรคตเสียก่อน ขณะเดินทางกรีธาทัพทหาร 200,000 คนเพื่อเข้ายึดศูนย์กลางอำนาจของพม่าในสมัยนั้น ทว่าประเด็นพื้นที่สวรรคตของมหาราชผู้ยิ่งใหญ่พระองค์นี้กลับคลุมเครือไม่ชัดเจน ในบทความเรื่องพื้นที่สวรรคตสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ของชัยยง ไขศรี ในวารสารพัฒนศาสตร์ซึ่งจัดพิมพ์โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ กล่าวถึงการบันทึกสถานที่สวรรคตของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชจากพงศาวดารไทยที่บันทึกมาตั้งแต่สมัยอยุธยา ซึ่งสมเด็จพระนารายณ์มหาราช โปรดฯให้ชำระขึ้นใน พ.ศ.2223 เป็นการ

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	16 พ.ย. 2550	17	59 5 7	5

การเดินทางของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชในสมัยก่อนที่จะเข้าไปตีเมืองอังวะในประเทศพม่า นั้น พระองค์ได้เดินทางมายังเมืองงายในเขตอำเภอเชียงดาว ซึ่งปัจจุบันมีร่องรอยหลักฐานปรากฏให้เห็นอยู่ ในตำนานได้กล่าวว่า สมเด็จพระนเรศวรมหาราชกับสมเด็จพระเอกาทศทรงนำกองทัพไทยจากกรุงศรีอยุธยาเดินทางมาถึงเมืองเชียงใหม่ เมื่อออกจากเมืองเชียงใหม่แล้วจึงได้แบ่งทัพแยกทางกัน สมเด็จพระนเรศวรทรงนำกองทัพไทยออกจากเชียงใหม่พร้อมกับพระเจ้าเชียงใหม่และลูกพระเจ้าเชียงใหม่ทั้งสามไปโดยทัพหลวงยกพยุหยาตราไปทางเมืองหางและโปรดให้สมเด็จพระเอกาทศทรงนำทัพอีกส่วนหนึ่งไปทางเมืองฝาง

นอกจากนั้นในตำนานพระธาตุเมืองน้อย อ.ปาย จ.แม่ฮ่องสอน ซึ่งมีชายแดนอยู่ติดกับพื้นที่อำเภอเวียงแหง มีการกล่าวอ้างถึงสถานที่เสด็จ

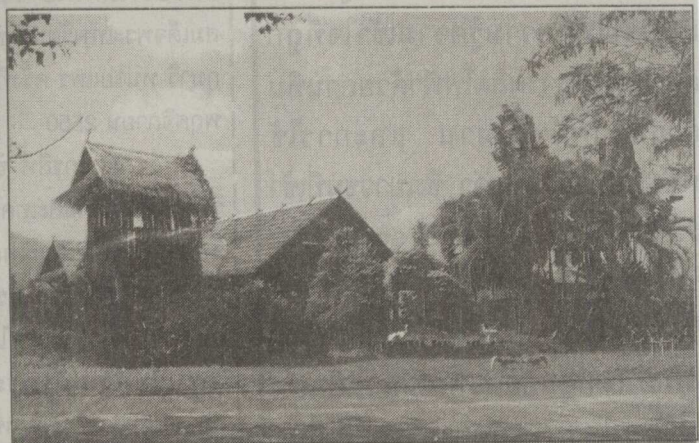

บันทึกภายหลังที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชเสด็จสวรรคตแล้ว 75 ปี นับว่าเป็นพงศาวดารไทยที่บันทึกใกล้เคียงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงมากที่สุด

โดยได้บันทึกพื้นที่สวรรคตว่าอยู่ในเมืองหลวง ตำบลทุ่งดอนแก้ว ขณะที่ทหารของพระเจ้าหงสาวดี โดยพม่าได้บันทึกพื้นที่สวรรคตของสมเด็จพระนเรศวรไว้ชัดเจนว่า “...ครั้นจุลศักราช 974 พระเจ้าอยุธยา พระนเรศวรเสด็จยกกองทัพ 20 ทัพ มาทางเชียงใหม่จะไปตีเมืองอังวะ ครั้นเสด็จถึงเมืองแขวงเมืองเชียงใหม่ ทรงประหารในเร็วพลันก็สวรรคตในที่นั้น”

นอกจากนั้นในตำนานพงศาวดารของพม่า ได้กล่าวไว้ว่า “พระเจ้าอังวะ ตั้งเมืองไม่ยอมขึ้นกับกรุงหงสาวดี พระเจ้าหงสาวดีจึงได้ยกกองทัพไปตีเมืองอังวะ โดยได้ชักชวนให้กรุงศรีอยุธยา กรุงศรีสัตนาคนหุตและเมืองเชียงใหม่ยกกองทัพไปช่วยกรุงศรีสัตนาคนหุตและเมืองเชียงใหม่ยกทัพไปตามกำหนด แต่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงถ่วงเวลาแกล้งเดินทางไปช้าๆ เพื่อรอให้ทัพหงสาวดีตีกรุงอังวะเสียก่อน หากทัพพระเจ้าหงสาวดีเพลียพลแล้วทัพอังวะสมเด็จพระนเรศวรจะได้ตีกลับหลังกองทัพหงสาวดี”

“การเดินทางของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชในสมัยก่อนที่จะเข้าไปตีเมืองอังวะในประเทศพม่า นั้น พระองค์ได้เดินทางมายังเมืองงายในเขตอำเภอเชียงดาว ซึ่งปัจจุบันมีร่องรอยหลักฐานปรากฏให้เห็นอยู่ ในตำนานได้กล่าวว่า สมเด็จพระนเรศวรมหาราชกับสมเด็จพระเอกาทศทรงนำกองทัพไทยจากกรุงศรีอยุธยาเดินทางมาถึงเมืองเชียงใหม่แล้วมุ่งหน้าต่อไปยังเมืองหาง”

เดินทางผ่านบริเวณบ้านเมืองน้อยเพื่อเข้าไปตีพม่าว่า สมเด็จพระนเรศวรมหาราชได้ใช้เส้นทางเดินทางไปยังประเทศพม่าโดยผ่านเมืองน้อย ซึ่งตอนนั้นเป็นชุมชนของชนเผ่าละ (ปัจจุบันมีเจดีย์โบราณศิลปะล้านนาปรากฏให้เห็น ถิ่นนิชฐานว่าสร้างขึ้นในช่วงสมัยสุโขทัย-อยุธยา)

เมื่อสมเด็จพระนเรศวรมหาราชเสด็จถึงเขตเมืองหาง ทรงทัพหลวงที่ตำบลทุ่งแก้วหรือทุ่งดอนแก้ว แรมทัพในตำบลนี้ ขณะนั้นสมเด็จพระนเรศวรทรงพระประชวร รับสั่งให้ข้าหลวงไปอัญเชิญสมเด็จพระเอกาทศเสด็จจากเมืองฝางไปเข้าเฝ้าในวันเสาร์ขึ้น 6 ค่ำเดือน 6 ปีมะเส็งเบญจศก (พ.ศ.2136)

ในวันจันทร์ ขึ้น 8 ค่ำเดือน 6 ก็เป็นเวลาทีที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชเสด็จสวรรคต ขณะนั้นทรงมีพระชนมพรรษาได้ 50 ปีเสด็จอยู่ในราชสมบัติได้ 15 พระพรรษา

สถานที่ที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชเสด็จสวรรคตได้ทรงเป็นพระสุถูป

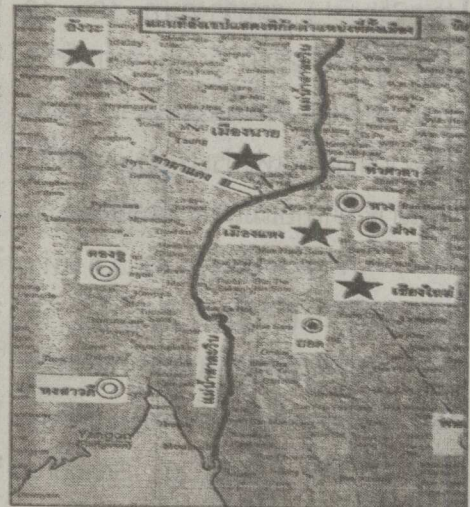
ชื่อหนังสือพิมพ์ เชียงใหม่นิวส์	วันที่ 6 พ.ย. 2550	ปีที่ 17	ฉบับที่ 5957	หน้า 5
---	------------------------------	--------------------	------------------------	------------------

เจดีย์ขึ้นที่เมืองหางในรัฐฉานประเทศพม่า ปัจจุบันพระสถูปเจดีย์อันเก่าแก่ได้ถูกทำลายลงหมดสิ้น ไม่มีแม้แต่ซากอิฐเหลือให้เห็น จนประมาณเมื่อปี พ.ศ.2502 ขณะนั้นรัฐบาลพม่าเริ่มปราบปรามชนกลุ่มน้อยชาวไทยใหญ่ที่ต่อต้านรัฐบาลพม่าเพื่อแยกการปกครองเป็นอิสระแต่พม่าไม่ยอม ชนกลุ่มน้อยชาวไทยใหญ่จึงได้ก่อการกบฏขึ้นทั่วทุกหนทุกแห่งในรัฐไทยใหญ่ ได้มีการจัดตั้งกองทัพอิสรภาพของชาวไทยใหญ่ขึ้นเพื่อสู้รบกับฝ่ายรัฐบาลพม่า

เมื่อเวลาที่จะออกศึกสู้รบกับฝ่ายรัฐบาลพม่า กองทัพอิสรภาพชาวไทยใหญ่เหล่านี้จะต้องไปบวงสรวงสักการะดวงวิญญาณของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชที่สถูปเจดีย์ของพระองค์เสียก่อน ปรากฏว่าในการสู้รบทุกครั้งฝ่ายกองทัพอิสรภาพชาวไทยใหญ่มักจะประสบชัยชนะฝ่ายรัฐบาลพม่าอย่างง่ายดาย ทำให้พม่าเคียดแค้นเป็นหนักหนา จึงได้ใช้ระเบิดทำลายพระสถูปเจดีย์เหล่านี้เสียหมด หน้าซ้ายใช้รถแทรกเตอร์เกรดทำลายจนราบเรียบไม่เหลือซากให้คณะอิสรภาพไทยใหญ่มากักการได้อีกต่อไป ทำให้คนไทยพลอยไม่ได้มีโอกาสเห็นสถานที่ซึ่งวีรบุรุษของชาติสวรงค์อีกเลย

บริเวณที่ประดิษฐานพระสถูปเจดีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชนี้เรียกว่า “กองมูขุนหอคำโดย” เป็นภาษาไทยใหญ่หมายถึง “พระเจดีย์ของพระเจ้าแผ่นดินไทย” บริเวณนี้อยู่ห่างจากชายแดนไทย-พม่าทางด้านตะวันตกของอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่เป็นระยะทางประมาณ 40 กิโลเมตร เหนือบริเวณนี้ขึ้นไปเล็กน้อย ปัจจุบันคือเมืองแกน เป็นเมืองที่สมเด็จพระนเรศวรทรงพระประชวรพระนาก็อย่างหนัก ทรงตั้งทัพอยู่ ณ ที่นั้น คำว่า “แกน” เป็นภาษาล้านนาและไทยใหญ่แปลว่า “เจ็บปวดอย่างรุนแรง” เลยเมืองแกนนี้ไปอีกเล็กน้อยเป็นเมืองหาง

เมืองหางเป็นเมืองที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงกรีธาทัพผ่านเป็นครั้งสุดท้าย ก่อนที่พระองค์จะเสด็จสวรรคตที่เมืองหาง มีผู้พบเสาพระเนียดอยู่เป็นจำนวนมากปรากฏอยู่ ต่อมาทางการได้เก็บ

รวบรวมและนำไปไว้ที่บริเวณพระสถูปแห่งนี้พร้อมกับซากอิฐจากพระเจดีย์สวรรคตของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชที่เมืองหาง

อย่างไรก็ตาม ประเด็นเรื่องเส้นทางเดินทัพและสถานที่สวรรคตของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช อาจยังไม่ชัดเจน เนื่องจากเรื่องราวในพงศาวดารต่างๆ ทั้งที่เขียนจากไทยและพม่ายังมีข้อมูลบางส่วนไม่ตรงกัน โดยเฉพาะชื่อเมืองที่สวรรคต บ้างก็กล่าวว่าทรงเสด็จสวรรคตที่เมืองหาง ขณะที่บางตำนานบอกว่าสวรรคตที่เมืองแหน จึงเป็นที่น่าสนใจว่าท้ายที่สุดแล้วสมเด็จพระนเรศวรมหาราช กษัตริย์นักรบของแผ่นดินสยามสวรรคตที่เมืองไหนกันแน่

เอกสารประกอบ
บุญเสริม สาดราภัย หนังสือล้านนาไทย
ในอดีต,2522

ชัยยง ไชยศรี พื้นที่สวรรคตสมเด็จพระนเรศวรมหาราช พิษณุสวรรค์,2548

จักรพงษ์ คำบุญเรือง
jakpong@chiangmainews.co.th